

Las

Pressbooki oraz zdjęcia w wysokiej rozdzielczości do filmów
dystrybuowanych przez STOWARZYSZENIE NOWE HORYZONTY można pobrać z serwera ftp.

Jego adres:

ftp://enh.pl

login: **enhtournee**
hasło: **enhtournee**

Kontakt dla Mediów:

Agnieszka Wolak **agnieszka.wolak@snh.org.pl**
tel. 600 534 978
oraz Iza Wierzińska **izaw@nowehoryzonty.pl**
tel. 602 682 463

www.enh.pl

w kinach od 26 lutego

Dystrybucja w Polsce:

NOWE HORYZONTY

www.enh.pl

Warszawa 2010

ISBN 978-83-60962-15-2

Las

(Forest)

Polska 2009 / 75 minut

Reżyseria, scenariusz, scenografia, animacja:
Piotr Dumala

zdjęcia:
Adam Sikora

muzyka:
Pawel Szymański

występują:
Stanisław Brudny (ojciec)
Mariusz Bonaszewski (syn)

Dźwięk i zgranie:
Jacek Hamela

Montaż:
Katarzyna Maciejko-Kowalczyk
Beata Liszewska

Producent:
Krzysztof Kopczyński
Eureka Media

Koproducent:
Bożena Krakówka
Andersa Street Art and Media

Współfinansowanie:
Polski Instytut Sztuki Filmowej
The Chimney Pot Sp. z o.o.
Instytucja Filmowa „Silesia-Film”

Nagrody:
34. FPFF Gdynia 2009 Nagroda Specjalna Jury
za szczególne wartości artystyczne

Piotr Dumala

Animator i reżyser filmów rysunkowych i kombinowanych, scenarzysta i scenograf filmów fabularnych, pedagog, scenarzysta, autor opracowań plastycznych, rysownik, autor komiksów i plakatów, pisarz, krytyk, aktor, autor instalacji. Urodził się w Warszawie w 1956 roku. Absolwent Akademii Sztuk Pięknych w Warszawie, gdzie studiował na wydziale konserwacji dzieł sztuki ze specjalnością konserwacji rzeźby kamiennej oraz przez 2 lata na wydziale grafiki w pracowni animacji pod kierunkiem głośnego reżysera filmów animowanych Daniela Szczechury, którego był asystentem. Laureat wielu międzynarodowych nagród m.in. nagrody artystycznej młodych im. Stanisława Wyspiańskiego (1986), nagrody Luna de Valencia za całokształt twórczości (2003) oraz licznych nagród głównych na festiwalach filmowych, m.in. w Krakowie, Mannheim, Łagowie, Oberhausen i innych. Choć interesuje się różnymi technikami animacji zastąpił wypracowaną przez siebie żmudną metodą pracy polegającej na ryciu kolejnych rysunków w płytach gipsowych (najpierw pokrywa je ciemnym gruntem, następnie rylcem lub papierem ściernym „odkrywa” przyszły obraz), co daje charakterystyczny efekt „płynnej”, ale widocznej, kreski. Powstałe w tej metodzie filmy *Zbrodnia i kara* czy *Łagodna* stały się znakiem rozpoznawczym jego animacji. Oprócz wybitnej twórczości artystycznej Dumala ceniony jest w Polsce i na świecie za swoje prace komercyjne (np. zwiastun telewizji MTV, czy czołówki programów telewizyjnych takich jak „Chimera”, „Magazyn Literacki”, „Magazyn Teatralny”, teleturniej „Miliard w rozumie”, a także czołówka Festiwalu Polskich Filmów Fabularnych w Gdyni i wiele innych). Wykłada na Wydziale Animacji PWSFTviT w Łodzi.

Filmografia:

1976 *Przemiana* (etiuda studencka)
1977 *Śmierć Hindenburga* (etiuda studencka)
1980 *Scenka rodzajowa* (etiuda studencka)
1981 *Lykantropia*
1983 *Czarny Kapturek*
1984 *Latające włosy*
1985 *Łagodna*
1986 *Nerwowe życie kosmosu*
1986 *Academy Leader Variations* (współreżyseria z 18 reżyserami z USA, Chin, Szwajcarii i Polski pod kierunkiem Davida Erlicha, prod. USA)
1987 *Ściany*
1988 *Wolność nogi*
1988 *Declaration of Human Rights* (sekwencja animowana dla Amnesty International, prod. USA)
1990 *MTV Ident Horse*
1991 *Franz Kafka*
1992 *Nerwowe życie* (serial)
1993 *MTV Ident Charlatan*
1993 *MTV Ident Everywhere*
1994 *Nerwowe życie 2* (odcinki serialu)
1994 *Stop AIDS* (3 odc.)
1995 *Wije piaskiem od strony wojny* (teledysk)
1995 *MTV Ident Kafka meets Dostojewski*
1996 *Absolut Panushka* (sekwencja w filmie prod. USA)
2000 *Zbrodnia i kara*
2009 *Las*

Adam Sikora

Operator, reżyser, malarz, fotografik, pedagog. Jego zdjęcia są rodzajem pieczęci odcisniętej na kolejnych dokumentach, spektaklach Teatru Telewizji, fabułach, a jego styl jest rozpoznawalny od pierwszej minuty. Absolwent łódzkiej szkoły filmowej ma na koncie kilkadziesiąt realizacji w Teatrze Telewizji i filmie fabularnym. Rozgłos przyniosła mu praca przy fabułach Lecha Majewskiego (*Pokój saren*, *Wojaczek* i *Angelus* oraz oczekujący na swoją premierę *Młyn i krzyż*). W Teatrze Telewizji pracował m.in. z Łukaszem Wyleżatkiem, Maciejem Prusem, Jolą Ptaszyńską, Henrykiem Baranowskim, Zbigniewem Brzozą, Laco Adamikiem, Piotrem i Magdaleną Łazarkiewiczami, Agnieszką Glińską, Adamem Guzińskim. Laureat wielu nagród m.in. Srebrnej Żaby na festiwalu Camerimage za *Angelusa* czy krakowskiego Srebrnego Lajkonika za reżyserię rewelacyjnego dokumentu *Boże Ciało*. Wykładowca Wydziału Radia i Telewizji Uniwersytetu Śląskiego.

Wybrana filmografia:

2009 *Las*, zdjęcia (reż. Piotr Dumala)
2008 *Cztery noce z Anną*, zdjęcia (reż. Jerzy Skolimowski)
2006 *Gigant*, scenariusz, reżyseria, zdjęcia
2005 *Boża podszewka. Część Druga*, zdjęcia (reż. Izabela Cywińska)
2003 *Koniec wakacji*, zdjęcia (reż. Marcin Krzyształowicz)
2001 *Eucalyptus*, zdjęcia (reż. Marcin Krzyształowicz)
2001 *Angelus*, zdjęcia (reż. Lech Majewski)
1999 *Wojaczek*, zdjęcia (reż. Lech Majewski)
1997 *Pokój saren*, zdjęcia (reż. Lech Majewski)
1997 *Drugi brzeg*, zdjęcia (reż. Magdalena Łazarkiewicz)
1994 *Dama Kameliowa*, zdjęcia (reż. Jerzy Antczak)

O filmie:

Piotr Dumala – plastyk, rysownik, scenarzysta, pisarz, a przede wszystkim jeden z najbardziej znanych w Polsce autorów animacji – zdecydował się zrealizować film fabularny. W graficznych, drobiazgowo zaplanowanych, czarno-białych kadrach fotografowanych przez Adama Sikorę, przeniósł na ekran atmosferę swoich animacji pełnych niedopowiedzenia i tajemnicy, poszukujących odpowiedzi na najważniejsze pytania egzystencjalne. Powstał film bardzo „europejski”, uciekający od konkretności codzienności w nienachalną metaforę i uniwersalny symbol. Śmierć i proces odchodzenia, które tak naprawdę są jego istotą, poprzez chropowatą warstwę wizualną stają się jak gdyby namacalne. Niemała w tym zasługa pary aktorów: Stanisława Brudnego i Mariusza Bonaszewskiego, którzy w trudnych – bo dotykających intymności i fizjologii, z jaką związana jest starość – scenach pokazali siłę swojego aktorstwa.

Kulisy powstania:

O realizacji filmu fabularnego Piotr Dumala myślał od kilku lat. Pracował nad historią, która miałyby się rozgrywać równolegle w dwóch światach – we współczesnej Warszawie i siedemnastowiecznej Anglii na dworze królowej Elżbiety I.

Miała to być nakręcona z rozmachem historia dziewczynki szukającej rodziców, jak mówi sam reżyser „dziecka, które żyje w międzyświecie, gdzie nie istnieje czas”. Jak podkreśla sam autor chodziło mu przede wszystkim o pokazanie paraleli, dwuznaczności, metaforycznej równoległości pozornie odległych od siebie światów. Z powodu zbyt dużych kosztów przygotowania tak rozbudowanej inscenizacji i dość skromnych środków przyznanych na produkcję Dumata zrezygnował ze swoich pierwotnych planów. I choć fabularnie *Las* ma niewiele wspólnego z pierwszym projektem to osią wciąży pozostaje idea połączenia ze sobą dwóch światów, z których jeden istnieje w wyobraźni (czy jak chcą inni w dość umownie potraktowanej przeszłości) bohaterów. Drugą istotną zmianą, która znacząco wpłynęła na ostateczny kształt filmu, był moment spotkania Piotra Dumaty z Adamem Sikorą. Kiedy było już wiadomo, że *Las* nie będzie filmem w pełni animowanym reżyser zdecydował o podjęciu współpracy z Jerzym Wójcikiem. Kiedy jednak okazało się, że budżet nie pozwala na realizację filmu na taśmie 35 mm i *Las* będzie musiał powstać w technologii HD Jerzy Wójcik wycofał się z projektu proponując na swoje miejsce właśnie Adama Sikorę. Szybko okazało się, że artystów łączy szczególnie rodzaj wrażliwości oraz podobne spojrzenie na sztukę. Szukali więc inspiracji we wczesnych filmach skandynawskich i w twórczości takich mistrzów, jak Bergman, Dreyer czy Kurosawa. Obaj widzieli więc *Las* jako film, w którym trzecią (obok aktorów) ważną rolę będzie odgrywała przyroda. Na marginesie warto podkreślić, że zarówno Dumata, jak i Sikora są twórcami o niezwykle szerokich horyzontach, zajmującymi się więcej niż tylko jednym rodzajem aktywności artystycznej, co bez wątpienia miało silny wpływ na ich współpracę. Efekt zaskakuje pięknem i świeżością. Przed realizacją zdjęć Piotr Dumata cały film – dostownie – narysował. Aktorzy są jak gdyby dostownie „wyjęci” z jego rysunków, które trafiły do ludzi z produkcji i na podstawie których poszukiwano m.in. idealnych aktorów. I tak Stanisława Brudnego polecił artyście Waldemar Dąbrowski, a Mariusz Bonaszewski – fizycznie bardzo podobny do Piotra Dumaty – został polecony przez Adriannę Prodeus. Wcześniej reżyser sam chciał zagrać główną rolę, bowiem film ma jeszcze jedno źródło inspiracji. Rodzic reżysera chorował i umierał niemal jednocześnie, w sąsiadujących ze sobą pokojach, co pozostawiło w Dumale, który przez cały czas się nimi opiekował, głęboką zadrgę.

Film w 2009 roku został pokazany w sekcji World Cinema na Międzynarodowym Festiwalu Filmowym w Pusan w Korei Południowej, zaliczanego do najważniejszych festiwali filmowych na świecie.

Piotr Dumata o filmie:

(...) nagość męska, szczególnie kogoś starszego, wydaje się brzydka, grzeszna. Opiekowałem się ojcem. Uważam, że doświadczenie obcowania z ciałem człowieka chorego, który jest całkowicie zdany na nas, jest nie tylko cielesne, ale i duchowe, to jak rozmowa.

Niesamowite jest patrzeć w dojrzałym wieku na nagiego rodzica. To się mogło zdarzyć najwyżej w dzieciństwie, później, przez całe życie, rodzice swą nagość ukrywają przed dziećmi. Oczywiście z wyjątkiem ludzi, którzy nie mają z tym problemu i chodzą całą rodziną na plażę nudystów, ale to nie był mój przypadek. Kiedy miałem do czynienia z umierającymi rodzicami, ich nagość stała się

czymś normalnym. Było to dla mnie odkrycie nowej sfery obcowania, tej podstawowej. Niesamowite jest uświadomienie sobie, że ciało ma swój początek i koniec, możesz to odczuć, kiedy karmisz kogoś i obserwujesz wydaliny. Tak jak z dzieckiem. Człowiek jest odtąd dotąd, ma swój fizyczny koniec, jak maszyna. To dziwne przeżycie, którego doświadczyłem też z mieszkaniem po rodzicach.

(...)

Ten film jest rodzajem eksperymentu, nie ma jednego klucza. Wchodzisz do pudełka i jesteś pozostawiona sama sobie, możesz sobie sama zbudować film. Pokazałem *Las* kilku zaprzyjaźnionym osobom - starsza pani, Amerykanka, płakała, a młody chłopak powiedział, że nie wie, o czym to jest. Może trzeba coś więcej przeżyć.

(...)

Ten film jest bardziej osobisty, niż się wydaje. - Jest bardziej osobisty niż wszystkie moje animacje razem wzięte.

Dwóch ludzi z lasem, Katarzyna Bielas w rozmowie z Piotrem Dumatą, „Gazeta Wyborcza” 2009.07.23

Krytycy o filmie:

Obejrzałem *Las*. To film doskonały, spełniony, czysty. Niezwykle rzadki okaz. Dzieło organiczne, żyjące własnym życiem. Proste, minimalistyczne, przykuwające. Tajemnicze jak sen. (...) Ten film ma w sobie coś, co zostało dawno zagubione w polskim kinie, a co miały na przykład filmy Hasa. Kino jest naprawdę osobiste nie wtedy, kiedy odsyła nas do intymnych przeżyć reżysera, tylko kiedy mówi o mnie, widz, coś takiego, że ma się ochotę zapytać: skąd on to wiedział? (...) Zdarzyły nam się ostatnio dwa niezwykle filmy, tak zwane osobiste, o śmierci i życiu. Tak różne, a przecież dopełniające się, rozmawiające z widzem. W zeszłym roku *33 sceny z życia* Szumowskiej, a w tym roku *Las* Dumaty.

Tadeusz Sobolewski, *Arcydzieło Piotra Dumaty*, „Gazeta Wyborcza”, 2009.09.15

Jerzy Armata o twórczości Piotra Dumaty:

- To kilka osobowości w jednym. Wszędzie odczuwalny jest sam Dumata. Zawsze najważniejsza jest dla niego plastyka, obraz. Przedstawia nieustannie ten sam świat, tylko za pomocą różnych technik. Raz będzie to gips, raz rysunek, a teraz fabuła ze zdjęciami Adama Sikory.

(Gazeta festiwalowa „Na horyzoncie”, rozmawiał Patryk Tomiczek)